
Kasutustoken

Esitatud teave ei ole käsitletav õigusnõuandena ega -selgitusena. Soovitame seotud osapooltel oma tegevust eelnevalt hinnata ja õiguslikult kvalifitseerida, kasutades vajadusel kutselist õigusnõuandjat. Uuenduslike lahendite tarbijatel soovitame hinnata riske oma rahaliste vahendite kasutamisel.

Samuti soovitame tutvuda Euroopa Liidu krüptovaraturge käsitlev määruse (MiCA) eelnõu ja sellega seotud ettepanekutega.

Kasutustoken (*utility token*) on hajusraamatu tehnoloogial (*distributed ledger technology, DLT*) põhinev virtuaalvara, millesse investeerijad omandavad teatud õigusi selle väljastajalt, kes on tavaliselt ettevõtte või detsentraliseeritud organisatsioon. Üldiselt väljastatakse kasutustokeneid mõnele projektile raha kaasamiseks. Seega saab kasutustokenite väljastamisel tihti tuua paralleelse teatud liiki ühisrahastusega. Mainitud õigusteks, mida kasutustokenite omamine nende omanikule annab, võivad olla soodustused tehingute tegemisel või eksklusiivne võimalus kasutada mõnda teenust. Samas on kasutustokenid üldiselt vabalt võõrandatavad, mistõttu kaubeldakse nendega ka spekulatiivsete eesmärkidel erinevatel krüptovarade vahetusplatvormidel.

Kasutustoken erineb väärtpaberitokenist (*security token*) seeläbi, et ei anna seda väljastavas projektis osalust ega tuluootust. Väärtpaberitokenil on kindel alusvara näiteks mõne ettevõtte aktsia näol või on see muul alusel kvalifitseeritav väärtpaberina väärtpaberituruseaduse alusel, mis teeb selle ka reguleeritavaks väärtpaberiks MiFID ja väärtpaberituruseaduse alusel ([vt ka väärtpaberitokeni täpsem käsitlus](#)).

Valitsemistokenid (*governance token*) ehk hääleõigused plokiahelal põhinevates detsentraliseeritud protokollides võib samuti liigitada kasutustokeni mõiste alla. Kuigi säärased protokollid on üldiselt automatiseeritud ehk nende igapäevategevust juhivad kodeeritud „targad lepingud“, on protokollid koodi muutmiseks või uute tulevikusuundade üle otsustamiseks siiski vaja juhtimismehhanismi. Seega on valitsemistoken kasutustokeni liik, mis annab selle omanikule õiguse osaleda protokollile tehtavatel hääletustel ja neid ka ise teatud tingimustel algatada. Valitsemistokeneid võib erinevatel isikutel olla erinevas koguses, kuid üldiselt on info, kui palju valitsemistokeneid keegi omab, protokollis avalik.

Õiguslik määratlus

Klassikalises tähenduses kasutustokenile, mis annab investorile teatud õiguse saada emitendilt tulevikus teatud eelisõigusi või soodustusi, rakendub Eestis võlaõigusseadus (VÕS). Seda põhjusel, et kasutustokenite näol on sisuliselt tegu teenuste või toodete eest saadava osalise või täieliku ettemaksuga. Pikemalt saab ICO-de kohta, millele VÕS kohaldub, lugeda [FI vastavasisulisest infotekstist](#).

Kui ettevõtte otsustab väljastada tokenit, mida nad ise nimetavad küll kasutustokeniks selle

soetamisega kaasnevate mitterahaliste hüvede tõttu, kuid see annab näiteks ka tuluootuse selles ettevõttes, kvalifitseerub see väärtpaperiks. Sellisel juhul tuleb pakkumise tingimuste kohaselt analüüsida ka prospekti või teabedokumendi registreerimise, esitamise ja avalikustamise vajalikkust.

Detsentraliseeritud autonoomsete organisatsioonide (DAO) väljastatavaid kasutustokeneid – mille alla kuuluvad ka nende valitsemistokenid – Eestis ega mujal Euroopa Liidus hetkel ei reguleerita. Seega puudub nendesse investeerijatel ka seaduslik kaitse ning seetõttu tuleb nendesse vara paigutamisel olla eriti ettevaatlik.

Tulevikus hakkab kasutustokeneid reguleerima ka Euroopa Liidu krüptovaraturge käsitlev määrus (MiCA). Euroopa Komisjoni tehtud ettepaneku järgi on kasutustoken [„DLT raames kättesaadav krüptovara liik, mille eesmärk on pakkuda digijuurdepääsu kaubale või teenusele ning mida aktsepteerib ainult selle tokeni emitent“](#).

MiCA hakkab sealhulgas sätestama nõudeid kasutustokenite valgele raamatule, kus tuleb kirjeldada täpselt selle pakkumise tingimusi.

Riskid

Küberriskid – võimalikud on olukorrad, kus kasutustokenid väljastanud projekti töö on häiritud kas selle „tarkades lepingutes“ tehtud vigade või selle vastu suunatud küberrünnakute tõttu. Samuti võib esineda vääringute varguseid investori virtuaalsest rahakotist. Kuna kasutustokeneid väljastavad protokollid põhinevad ploki ahelal, on aktuaalsed ka ploki ahela olemusest tulenevad ohud, nagu 51% validaatorite ja väljaspoold rünnakud, ning muud häired selle töös. Investoril tuleb silmas pidada, et igasugused komplikatsioonid seoses kasutustokeni alussüsteemiga võivad vähendada selle turuväärtust.

Kasutustokeniga seotud projekti risk – kasutustokeniga kaasneb eelduslikult selle väljastajale kohustus pakkuda investorile selle omamise eest teatud teenuseid või õigusi. Võib aga ette tulla olukordi, kus tokeni väljastanud ettevõtte või organisatsioon ei suuda oma kohustusi täita või lõpetab tegevuse. Seega tuleb enne kasutustokeni soetamist veenduda selle pakkuja usaldusväärsuses.

Kasutustokeni kui vääringu hinna volatiilsus – sarnaselt teiste krüptovääringutega on ka kasutustokenite turuhind väga kõikum. Seda võib mõjutada nii üldine turuseisund kui ka kasutustokeni alusprojektiga seonduv. Näiteks võib olukord, kus tokenite väljastaja enda investoritele lubatud teenust pakkuda ei suuda, põhjustada tokeni hinnalanguse.

Kasutustokenite tulevik

Tänu võimalusele kaasata raha projektide jaoks, andes investoritele selle eest tulevikus erinevaid hüvesid, on kasutustokenid juba praegu paljudele atraktiivne lahendus. Veel on aga ebaselge tarbijate kaitse juhul, kui tokenite pakkuja oma lubatud kohustusi täita ei suuda (eriti kui tegu on detsentraliseeritud ploki ahelal põhineva organisatsiooniga). Samuti ei kehti ühtseid reegleid pakkumisteabe avaldamisele. Selgema õigusraamistiku loomise järel – mida EL-i MiCA määrus tulevikus teeb – võib kasutustokenil olla aga potentsiaal areneda veelgi laiemalt aktsepteeritud ja kasutatud raha kaasamise viisiks digiplatvormidel.

Viimati muudetud 08.09.2022 [Teavita mind, kui sisu muutub](#)